

Славутицький відділ культури
Міська централізована бібліотечна система

„Хотіла б я піснею стати”

До 135-річчя від дня народження
Лесі Українки

Бібліографічний покажчик

Славутич

2006

Даний бібліографічний покажчик підготовлений відділом бібліотечно-бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутича.

Видання присвячене відзначенню у 2006 році 135-річчя від дня народження Лесі Українки, великої української поетеси, чия літературна спадщина є невід'ємною, обсяговою і потужною частиною духовної скарбниці нашого народу, повноцінною складовою всього світового красного письменства.

Посібник розрахований на широке коло читачів.

Укладачі: Панова Л.І., Соловйова Л.О.,
Янченко О.О.

Комп'ютерний набір: Соловйова Л.О.

Відповідальна за випуск: Портная Н.В.

*Це талант наскрізь мужній, хоч не позбавлений
жіночої грації і ніжності...
Її поезія – то огнисте оскарження того гніту
сваволі, під яким стогне Україна.*

І. Франко.

«Коли б треба було окреслити творчість Лесі Українки одним словом, – писав Максим Рильський, – то найвідповідніше слово було б – боротьба». З'явившись на рубежі двох століть і двох епох, ця творчість стала однією з вершин української літератури.

Ім'я поетеси овіяне всенародною любов'ю. Це була людина виняткової мужності і принциповості, духовної краси і мистецького обдарування, її талант виявився у багатьох різновидах літературної праці – поезії, драматургії, прозі, літературній критиці і публіцистиці, перекладацькій роботі і фольклористиці.

За життя Леся Українка була відома не лише на Україні та в Росії, а й в Грузії, знали її в Болгарії, Чехії, Польщі, Німеччині, Австрії. Нині твори поетеси читають на різних континентах, видаються мовами багатьох народів світу.

Лариса Петрівна Косач (Леся Українка) народилася 25 лютого 1871 р. в Новоград-Волинському в інтелігентній родині. Мати – письменниця Олена Пчілка, батько – юрист, громадський і культурний діяч. Вони багато зробили для розвитку здібностей обдарованої доньки, дбали про її гуманітарну освіту.

Серед близького оточення, родичів і знайомих Косачів були люди, чиє життя тісно пов'язувалося з українською культурою – Михайло Драгоманов, Іван Франко, Михайло Старицький, Микола Лисенко та інші. Спілкування з ними сприяло творчому зростанню талановитої дівчини. Її літературне ім'я – Леся Українка – з'явилося, коли авторці минуло тринадцять років, ним були підписані вірші «Конвалія» і «Сафо», опубліковані 1884 р. у львівському журналі «Зоря».

Волинь, Полісся – це край дитинства Лесі Українки, який залишився для неї на все життя наймилішим куточком землі. Тут вона слухала пісні, казки, пізнала народні повір'я й обряди, її вразив химерний світ народної міфології.

Леся вирізнялась лагідною вдачею, працьовитістю, винятковими здібностями до науки, поезії, музики. Захворівши в дитинстві, поетеса вела, за її власним виразом, «тридцятилітню війну» з туберкульозом. Після операції руки довелося припинити заняття з музики, яку дуже любила. Та природне відчуття мелодії, гармонії звуків переливалось у її твори, відлунюючись в поетичних циклах «Мелодії», «Ритми», «Пісні про волю», оповіданні «Голосні струни», у драмі-казці «Лісова пісня», інших творах.

Через хворобу Леся не могла ходити до школи, не вчилася у жодному учбовому закладі. Але завдяки старанням, наполегливій праці, вона самотужки здобула освіту, різносторонні і глибокі знання, які вражали сучасників. Вона знала понад десяток мов. Грунтовно вивчала історію, філософію, постійно читала новітні праці з наукового соціалізму.

Дівчина пишалась, що її дід, Яків Драгоманов, був декабристом, дядько, політичний емігрант Михайло Драгоманов – видатним суспільно-літературним діячем, тітка, О.А. Косач, відбувала заслання.

З кінця 80-х років Леся Українка живе переважно у Києві, стає душею молодіжного літературного гуртка «Плеяда». Члени гуртка готували видання для народу з історії, географії, перекладали українською мовою твори російських і зарубіжних письменників, читали й обговорювали власні праці.

Перша поетична книжка Лесі Українки «На крилах пісень» з'явилася у Львові на початку 1893 р. Вона складалася із шести поетичних циклів та трьох десятків віршів поза циклами, поем «Самсон», «Місячна легенда», «Русалка». У творах молоді авторки переважали громадянські мотиви, мужні інтонації, життєстверджуючі настрої.

Дебютом Лесі Українки-прозаїка стала поява у журналі «Зоря» в 1889 р. образків «Така її доля» і «Святий вечір». У прозових творах молоді письменниці переважають соціально-побутові теми, взяті з живої дійсності.

Проза Лесі Українки розвивалась загалом у руслі реалістичних традицій української прози XIX ст., але й мала свої особливості. Насамперед це стосується ліризму як характерного для неї основного стильового ключа. Авторка – лірик за покликанням, і найкращими її оповіданнями були ті, які впливали саме з ліричного настрою, реалізували потребу ліричного самовиявлення

Із донесень жандармів дізнаємось, що з 1893 р. Леся Українка перебуває під таємним наглядом поліції, оскільки вона підтримує тісні зв'язки з особами, які перебували у засланні і політично неблагонадійними студентами. При цьому поетеса характеризується як серйозну, зосереджену особу. Однак багато чого жандарми не знали. З другої половини 90-х років Леся Українка перебуває у тісних контактах з київським соціал-демократичним підпіллям, зокрема спілкується з групою «Рабочее дело», а в 90-х роках – з іскрівськими організаціями. Вона товаришує з людьми, які особисто знали В.І. Леніна, виконували його безпосередні доручення. Грунтовно проаналізувавши і ці зв'язки, і самі погляди письменниці, ми маємо право вважати, що з усіх українських літераторів Леся Українка найближче підійшла до соціалістичної ідеології.

Влітку 1897 р. в Ялті, де поетеса лікувалась, вона знайомиться з С.К. Мержинським. Сучасники характеризують його як «піонера соціал-демократичного руху в київському і мінському підпіллі», як послідовного марксиста, революціонера-романтика.

1899 р. у Львові виходить друга поетична книжка Лесі Українки «Думи і мрії». Прикметою нової збірки було утвердження героїчного, що збагачувало авторську концепцію нової людини. Зміст і форма художнього вираження відповідали часу, його вимогам. Цей «дух часу» А.В. Луначарський, який належав до близького поетесі кола київської молоді, характеризував так: «Говорячи від імені молоді, з якою я ріс і зрів і яка пізніше, приєднавшись до передового пролетаріату, кінець кінцем здійснила

найвеличнійший акт в історії, я можу сказати, що ми прагнули героїзму... Ми жадали героїзму, ми ненавиділи жакливого ворога, всепригноблююче самодержавство».

Лесю Українку цікавить творчість письменників української, російської, польської, італійської, французької, німецької, скандинавських літератур. Дотримуючись принципу історизму, вона зосереджує головну увагу на найновіших літературних явищах, і в числі перших вітчизняних та європейських літературних критиків розглядає їх у зв'язку з класовою боротьбою в період пролетарського визвольного руху.

Випереджаючи свій час, Леся Українка висвітлює історико-соціальний і естетичний аспекти еволюції методів, аргументує необхідність народження у ХХ ст. нового типу художнього мислення.

Влітку 1900 р. Лесю Українку спіткало велике горе: різко погіршало здоров'я її друга С.К. Мержинського. І вона приймає рішення їхати у Мінськ, рятувати хворого. В житті поетеси Мержинський важив дуже багато. Пережите в Мінську, особливо останні дні життя Мержинського, полишили згадку, від якої збожеволіти можна, – про це вона напише пізніше Вірі Крижанівській, соратниці Мержинського по підпіллю. А в одну з найстрашніших ночей поетеса створила драматичну поему «Одержима» — «...я її в таку ніч писала, після якої, певне, буду довго жити, коли вже тоді жива осталась». С.К. Мержинський помер на початку березня 1901 р.

1902 р. з ініціативи студентів Чернівецького університету видана третя збірка поезій Лесі Українки «Відгуки». До неї ввійшли цикли: «Із циклу «Невольницькі пісні», «Ритми», «Хвилини», шість легенд і драматична поема «Одержима». Це був подальший крок у творчому зростанні поетеси. Мистецьки воно виявлялось по-різному, проте загальна тенденція до осмислення філософської суті явищ, до поглибленого відображення ідеологічної боротьби, – а разом з тим збагачення і урізноманітнення жанрових форм і версифікаційних засобів, – очевидна.

1904 р. у Києві вийшло ще одне видання поетичних творів Лесі Українки під заголовком «На крилах пісень», але цензура вилучила вірші революційного звучання.

Особливе місце в творчій біографії письменниці займає фольклор. Починаючи ще з дитячої поеми «Русалка» (1884) і кінчаючи останнім поетичним твором – казкою «Про велета» (1913), він органічно входить у поетичний світ Лесі Українки. Великий інтерес виявила вона до слов'янської міфології, яку називала «релігією батьків моїх» і яка відбилась прекрасними образами і барвами у колядках, веснянках, обрядах і легендах.

Вся величезна робота по збиранню і збереженню здобутків духовної культури народу творчо переосмислювалась, оживала в ліриці, поемах, драматургії Лесі Українки. Характер використання фольклору й міфології у творчості Лесі Українки надзвичайно різноманітний і різноплановий, він змінювався і вдосконалювався з роками, із зростанням письменницького досвіду. Від стилізації і наслідування (ранній період) поетеса переходить до поглибленого ідейно-естетичного освоєння фольклорних елементів («Осінь

казка», «Лісова пісня»), активно включає в свій художній кругозір фольклор і міфологію народів світу («Ізольда Білорука», «Орфееве чудо»).

У творчості письменниці останнього десятиліття переважає драматургія. За порівняно короткий час Леся Українка написала понад двадцять драматичних творів, які стали новим явищем в українській літературі і театральній культурі, принесли письменниці славу драматурга-новатора. Вона створює не знані досі в національній драмі образи, започатковує нові жанрові форми з незвичайним фабульним наповненням.

У драматургії Лесі Українки пульсувала сучасність, побачена з точки зору певної ідеї і представлена у нетрадиційному для українського театру зрізі – не соціально-побутовому, а філософсько-ідеологічному. Письменниця заглиблюється у складні процеси взаємодії політики і етики, розглядає поставлені проблеми в їх історичній перспективі. Змістом драматичних творів стає боротьба ідей, розвінчання християнського всепрощення, войовничого індивідуалізму, ренегатства, їм протиставляється образ людини незламної волі і високих ідейних устремлень, борця проти соціального і духовного рабства.

Виростаючи на національному ґрунті, драматургія Лесі Українки розвивалася в руслі пошуків і здобутків тогочасної російської та світової драми, зокрема творчості Чехова, Горького, Ібсена, Гауптмана. Письменниця намагається збагатити й розширити обрії національної культури, ввести її в контекст загальноєвропейського художнього досвіду всупереч націоналістичним теоріям «відрубності».

Дія драматичних творів письменниці відбувається переважно на зламі епох, коли загострюється боротьба світоглядів, активізується діалектика думки. Своїх героїв вона часто знаходить у сповнених трагічними конфліктами часах раннього християнства. «І християнство, і робітничий соціалізм проповідують прийдешнє визволення від рабства та злиднів; християнство шукає цього визволення в посмертному житті на небі, а соціалізм у цьому світі, в перебудові суспільства. І християнство і робітничий соціалізм зазнавали переслідувань та утисків...»

В драматургії історизм мислення Лесі Українки проявляється в об'єктивному детермінізмі подій, в історичній закономірності долі (а не умі) діючих осіб, об'єктивній логіці їх вчинків як голосу історичної вади. Все це досить чітко окреслено в драматичній поемі «Адвокат Мартіан» (1911), на долю героя якої випали важкі випробування. Зв'язаний із християнським підпіллям римський адвокат Мартіан приносить усе в жертву ідеї, яка для нього є найвищою цінністю. Його залишає дружина, не розуміють і звинувачують діти, яких він позбавляє можливості самовиразитись як особистості. Ніхто не дізнається про подвиг і вагу жертви Мартіана. Утверджуючи мотиви торжества обов'язку, Леся Українка героїчне життя передає як явище трагічне.

Одним із кращих драматичних творів Лесі Українки є її «Камінний господар» (1912). Сама авторка виділяла цю драму як нову супроти своєї звичайної манери – сконцентровану, «не затоплену» лірикою. Це була українська версія світової теми, яку століттями розробляли видатні художники слова, причому одна з найцікавіших версій.

Українська авторка створює не традиційну драму про кохання, а складний філософський твір, що порушує одвічні проблеми духовної свободи, свободи і влади, вірності і зради ідеалам.

«Камінний господар» – не лише дорогоцінне надбання української культури, а й цілком оригінальне явище у світовій літературі про Дон-Жуана. Це один із творів, які дали підставу і зарубіжним критикам зробити той висновок, що «Леся Українка була співтворцем і видатним представником європейського мистецтва ХХ століття».

«Лісова душа» поетеси завжди тужила за Поліссям, і вже непереможна ностальгія опанувала нею, коли, гнана хворобою, змушена була жити лише в південних краях. У 1911 р. на Кавказі за кілька днів вона написала «Лісову пісню». Була тяжко хвора, температура сягала 38, але жага творчої праці не давала спокою. «Юрба образів не дає мені спати по ночах, мучить, як нова недуга, – отоді вже приходиться демон, лютіший над всі недуги, і наказує мені писати... Отак я писала «Лісову пісню»...

Добро і зло, вірність і зрада, поетичне покликання і сіра буденщина зіткнулись у цій драмі-казці, яка розказує про красу людських почуттів і згубність духовного гноблення, про необхідність збереження гармонії між людиною і природою.

Свої останні твори Леся Українка писала в стані особливого напруження. Знала, що часу лишалось мало, а сказати хотілось багато... Говорила, що коли б навіть три життя жила, не встигла б все задумане зробити. Виснажлива творчість забирала і без того невеликі сили: «...вже нехай ніхто не скаже, що я «ні горівши, ні болівши» здобуваю собі «лаври», бо такі в буквальному значенні горю й болю кожнісінький раз». Невблаганно прогресувала хвороба. Поетеса живе в Грузії, на зиму виїжджає до Єгипту. Перемагаючи важкі страждання, невтомно працює, виявляючи незвичайну мужність, витримку і незборимість духу.

Хто не жив посеред бурі,
той ціни не знає силі,
той не знає, як людині,
боротьба і праця милі.

Так писала вона залякано від холоду рукою, мандруючи серед бурі розлютованим морем до теплих берегів Єгипту. «...Пожила в Азії, поживу ще й в Африці, а там... Отак все посуватимусь далі та далі – та й зникну, обернуся в легенду...».

Померла Леся Українка 1 серпня 1913 р. в Грузії, в м. Сурамі. Похована вона в Києві на Байковому кладовищі.

Творчість письменниці належить до тієї прогресивної спадщини минулого, яка для кожного нового покоління відкривається новими духовними скарбами, живе у віках, безконечно розвивається, даруючи людям мудрість, мужність і красу.

Твори Лесі Українки

- Українка Л.** Вибрані твори. – Одеса: Маяк, 1990. – 240 с., іл.
- Українка Л.** Вибрані твори. – Ужгород: Карпати, 1988. – 246 с., іл. – (Шк. б-ка).
- Українка Л.** Твори: В 2-х т. – К.: Наук.думка, 1987. – (Б-ка укр. літ.Дожовт.укр. літ). – Т. 2: Драматичні твори . – 728 с.
- Українка Л.** Твори в 4-х т. – К.: Дніпро, 1981. – Т. 1: Вірші й поеми. – 541 с.
- Українка Л.** Твори в 4-х т. – К.: Дніпро, 1981. – Т. 2: Драматичні твори. – 528 с.
- Українка Л.** Твори в 4-х т. – К.: Дніпро, 1982. – Т. 3: Драматичні твори. – 432 с.
- Українка Л.** Твори // Живиця: Хрестоматія укр. літ ХХ ст.: У 2-х кн. Кн. 1. – К. Твім інтер, 1998. – С. 79-106.
- Українка Л.** Твори //Українське слово: Хрестоматія укр. літератури та літ. критики ХХ ст. – К., 1994. – Кн. 1. – С. 106-149.
- Українка Л.** Твори //Українське слово: Хрестоматія укр. літератури та літ. критики ХХ ст. – К.: АКОНІТ, 2001. – Кн. 1. – С. 118-179.
- Українка Л.** Бояриня: Драматична поема. – К.: Молодь, 1991. – 96 с.
- Українка Л.** Бояриня. Лісова пісня: Драматичні твори. – К.: Укр.письменник,2000. –176 с.
- Українка Л.** Вірші. Драматичні поеми. – Харків: Фоліо, 2005. – 351 с. – (Укр. класика).
- Українка Л.** Горить моє серце: Вірші та поеми. – К.: ВАТ „Київська правда”, 2004. –464с.
- Українка Л.** Драматичні твори. – К.: Наукова думка, 2001. – 384 с. – (Б-ка школяра).
- Українка Л.** Каліна. Королівна: Вірші // Балади / Упоряд. С.А. Крижанівський. - К: Дніпро, 1981. - С. 108-112.
- Українка Л.** Конвалія: Вірш // Хрестоматія з укр. літ.: У 2-х кн. Кн. 1. – К.: Наукова думка, 1999. – С. 385.
- Українка Л.** Лирика и драматические произведения. – М.: Худож.лит, 1988. – 399 с., ил. – (Классики и современники).
- Українка Л.** На крилах пісень: Поезії. – К.: Веселка, 1994. – 128 с.
- Українка Л.** Твори //Антологія укр.драматургії. – К.: Мистец, 2005. – Вип. 2. – С. 270-428.
- Українка Л.** Поезії // Український декламатор: Збірка віршів для укр. молоді / Упоряд. Н. і О. Зінкевичі; Передм. Р. Семківа. - К: Смолоскип, 2006. - С. 216, 231-237.
- Українка Л.** Оргія: Драматичні поеми. – К.: ОСНОВИ, 2001. – 772 с.
- Українка Л.** Поблискують черешеньки //Закувала зозуленька: Антологія укр. нар. поет. творчості: Для ст. шк. віку. – К.: Веселка, 1998. – С. 436.
- Українка Л.** Про велета: Казка // Хрестоматія з укр. літ.: У 2-х кн. Кн. 1. – К.: Наукова думка, 1999. – С. 386-390.

Українка Л. Сім струн: Лірика. – К.: Дніпро; Тбілісі: Сакартвело, 1991. – 204 с.

Про життя і творчість Л. Українки

Бабій Ф. Про назву твору „Лісова пісня” та імена її персонажів //Дивослово. – 1995. - № 2. – С. 10-15.

Багаліка Ю. Леся Українка: погляд із XXI століття //Українки в історії. – К.: Либідь, 2004. – С. 182-186.

Бетко І. Драматична поема Л. Українки „Одержима”: Проблема морального максималізму // Дивослово. – 1995. - № 2. – С. 19-22.

Білоусов Є. Лесина пісня //Славетні імена України: Оповідання: Для сер. шк. віку: У 2-х кн. Кн 2. – К.:Веселка, 2005. – С.35-64.

Богдан С. „До когось любого, і дорогого, і славного...”: Семантико-синтаксичний феномен листів Л. Українки до Ольги Кобилянської // Дивослово. – 1997. - № 2. – С. 15-19.

Богдан С. „Україна... А знаєте, таки є щось в цьому слові”: Етнічні стереотипи Лесі Українки за її листами //Дивослово. – 2002. - № 10. – С. 19-23.

Богород А. Фольклор у творчості й житті Лесі Українки //Дивослово. – 2000. - № 2. – С. 24-28.

Бондарчук Л., Памірська Л. Колиска поетичного генію Лесі Українки //Дивослово. – 1996. - № 11. – С. 60-62.

Гармонія людини і природи в драмі-феєрії Л. Українки „Лісова пісня” // **Грибніченко Т., Козачук Г.** Вчимося писати твір з укр. літ-ри: 8-11 класи. – К.: Либідь, 2000. – С. 118-121.

Глова Б. Елементи компаративістики під час аналізу ліричних творів: Поезії Лесі Українки і Генріха Гайне //Дивослово. – 2004. - № 12. – С. 37-39.

Горак Р. Прокляття оргіям: Про останній великий твір Л.Українки "Орґія" // Літературна Україна. - 2005.- 24 лютого. - С.7.

Гуменюк В. Леся Українка і театр //Дивослово. – 2003. - № 2. – С. 14-17.

Гуменюк В. Мельпомена її полонила: Леся Українка //Український театр. – 2002. - № 3. – С. 27.

Давидюк В. Позатекстова міфологічна символіка „Лісової пісні” //Дивослово. – 1997. - № 2. – С. 6-9.

Дем’янівська Л. Українка Леся: Біографія: життя діяльність, творчість // Історія української літератури. Кінець XIX-початок XX ст.: У 2 кн.: Підручник /за ред. проф. О.Д. Гнідан. - Кн. 1.- К: Либідь, 2005. - С. 181-246.

Доманский В. Евангельский сюжет об Иуде в интерпретации Леонида Андреева и Леси Украинки //Всесвітня літ-ра в серед. навч. закл. України. – 1997. - № 7. – С. 33.

Донцов Д. Леся Українка. Поетика українського рiсорджiменту // Українське слово: Хрестоматія української лiтератури та лiтературної критики ХХ ст. – К.: Рось, 1994. – Кн. 1. – С. 149-184.

Заверталюк Н., Нарiвська В. Про одну мiфологеми в „Бояринi” Лесi Українки // Дивослово. – 1997. – № 2. – С. 10.

Зайко М. Музичнi акорди Лесi Українки // Лiтературна Україна.- 2006.- 23 березня.- С.7.

Идеал людини за драматичними творами Л. Українки // **Грибiниченко Т., Козачук Г.** Вчимося писати твiр з укр. лiт-ри: 8-11 класи. – К.: Либiдь, 2000. – С. 122-125.

Камiнчук О. Художнiй свiтогляд та особливостi поетики Лесi Українки // Дивослово. – 2003. – № 1. – С. 54-59.

Кармазiна М. Леся Українка. – К.: Видавн. Дiм „Альтернативи”, 2003. – 416 с.: iл.

Кислий Ф. Леся Українка: Бiографiя //Живиця: Хрестоматiя укр. лiт ХХ ст.: У 2-х кн. Кн. 1. – К. Твiм iнтер, 1998. – С.74-78.

Ковальова О. Леся Українка: вибiр модернiзму // Дивослово.- 2005.- № 10.- С.51-54.

Ковальчук О. До вивчення „Бояринi” Лесi Українки // Дивослово. – 1998. – № 10. – С. 8.

Кодлюк Я.П., Одинцова Г.С. Леся Українка // Я.П. Кодлюк, Г.С. Одинцова. Сто двадцять розповiдей про письменникiв: Довiдник для вчителя початкових класiв. – К.: Наш час, 2006. – С. 152-154.

Костенко А. Леся Українка.- М: Мол. гвардия, 1971. – 352 с. – (Жизнь замечательных людей).

Костенко А. Леся Українка / Упоряд. В.П. Сичевський.- К: "А.С.К.", 2006. – 512 с. – (Життя видатних людей).

Костенко Л. Поет, що iшов сходами гiгантiв (Скорочено): Про Лесю Українку // Українське слово: Хрестоматiя укр. лiтератури та лiтературної критики ХХ ст. В 4-х кн. – Кн. 1. – К: Аконiт, 2001. – С. 180-190.

Криловець А. Драматична поема Лесi Українки „Оргiя”: Фiлософiя нацiональної честi //Дивослово. – 1996. – № 7. – С. 6-10.

Криловець А. „Сiм струн я торкаю...”: Iз секретiв поетичної творчостi Лесi Українки // Дивослово. – 1995. – № 7. – С. 12-17.

Крук О. Вплив М. Драгоманова на формування суспiльно-полiтичних поглядiв поетеси // Дивослово. – 1996. – № 2. – С. 3-8.

Кухта Н. Народна казкова основа „Лiсової пiснi” Лесi Українки // Дивослово. – 1997. – № 4. – С. 28.

Кузьминець Ю. Iсторичнi погляди Лесi Українки //Пам'ять столiть. – 1999. – № 3.–С. 137.

Лесик В. Фiлософсько-естетичний змiст драми Лесi Українки „Кассандра” // Дивослово. – 2001. – № 2. – С. 7-9.

- Леся Українка // **Н. Бернадська, С. Задорожна** Українська літ-ра. – К.: Феміна, 1995. – С. 50. – (Старшокласникам і абітурієнтам).
- Леся Українка // Історія української літератури кінця ХІХ – поч. ХХ ст.: Підручник. – К.: Вища школа, 1089. – С. 67-125.
- Леся Українка // Українське слово: Хрестоматія укр. літ. та літ. критики ХХ ст. Кн. 1. – К.: АКОНІТ, 2001. – С. 117.
- Леся Українка // УСЕ Універсальний Словник-Енциклопедія. – К.: Ірина, 1999. – С.764.
- Леся Українка // В. Цимбалюк Учнівський твір у середній школі: Книжка для вчителя. – К.: Освіта, 1997. – С. 95-109.
- Ломонос Є.** Вивчення творчості Лесі Українки: Посібник для вчителів. – К., 1987. – 208 с.
- Маланюк Є.** До роковин Лесі Українки // Дивослово. – 1997. - № 2. – С. 3-5.
- Марченко Л.** Наша зоря: Леся Українка на Полтавщині // Літературна Україна.- 2006.- 2 березня.- С.1.
- Мельничук Г.** Княгиня української поезії: Леся Українка //1000 незабутніх імен України. – К.: Школа, 2005. – С.158-160. (Сер „1000”).
- Мірошниченко Л.** Дещо про неznайдені твори Лесі Українки // Дивослово. – 1997. - № 2. – С. 20-22.
- Мірошниченко Л.** Родовід Лесі Українки у фотографіях: До 125-річчя від дня народження поетеси // Бібліотечний вісник. – 1996. - № 2 . – С. 26-27.
- Мої враження від поезії Л. Українки „Slavus- slavus” // **Грибніченко Т., Козачук Г.** Вчимося писати твір з укр. літ-ри: 8-11 класи. – К.: Либідь, 2000. – С. 115-117.
- Мороз Л.** Леся Українка і Християнство // Дивослово. – 1995. - № 2. – С. 4-10.
- Науменко Н.** Вільний вірш у творчості Лесі Українки // Дивослово. – 2004. –№ 4.– С. 6-8.
- Національна доля українського народу в поемі Л. Українки „Бояриня” // **Золотухін та інш.** Твір з укр. мови та літ-ри: Посібник для старш. та абітурієнтів. – К.: Наук.думка, 1997. – С. 72-77.
- Національні мотиви і особливості їх художнього втілення у драматичній поемі Л. Українки „Бояриня” // **Бернадська Н., Задорожна С.** Українська літ-ра. – К.: Феміна, 1995. – С. 50-58. – (Старшокласникам і абітурієнтам).
- Ненадкевич Є.** Українська жінка: Леся Українка // Дивослово. – 2001. – № 2. – С. 52-56.
- Панченко В.** „Я бачила кохання й молодості...” // Дивослово. – 1997. – № 1. – С. 33.
- Патріотичні мотиви драматичної поемі Л. Українки „Бояриня”: Твір // **Грибніченко Т., Козачук Г.** Вчимося писати твір з укр. літ-ри: 8-11 класи. – К.: Либідь, 2000. – С. 125-130.
- Поліщук Я.** Драматургія Лесі Українки: втілення трагічного // Дивослово. – 2005. – № 5. – С. 52-56.

- Поліщук Я.** „Лісова пісня” Лесі Українки: Неопоганство і семантика міфу // Дивослово. – 2000. – № 3. – С. 2-7.
- Поліщук Я.** Страждання. Зрада. Смерть: Філософські аспекти драматичної поеми Лесі Українки „Одержима” // Дивослово. – 2001. – № 11. – С. 2-6.
- Приходько Г.** „...Це краще почуття, на яке я здатна...”: Леся Українка //Київська правда. – 2006. – 23 лютого. – С. 4.
- Прокофьева Е.** Муки и творчество Леси Украинки // Крестьянка. – 2003. – № 10. – С. 62-66.
- Рильський М.** Лірика Лесі Українки // Критичні статті з укр.літ-ри. 10 кл.. – Тернопіль: Підручн.і посібники, 1998. – С. 45-52.
- Рудницька Г.** Аналіз поезії Лесі Українки „Contra spem spero” // Дивослово. – 2000. – № 2. – С. 52-54.
- Савчук Н.,Приходько О.** Національне виховання в українській родині // Дивослово. – 1995. - № 2. – С. 31-33.
- Салига Т.** „Усе, що в мене є, що мама зберегла, - все належить Україні: Леся Українка. // Літературна Україна. – 2005. – 16 червня. – С. 1,7.
- Солод Ю.** Леся Українка не тільки один з найбільших, але й один з найоригінальніших поетів світу // Ю. Солод Укр. література: конспект. – К.: Козаки, 1996. – С. 141-149.
- Степанишин Б.** З мозаїки особистості Лесі Українки // Дивослово.–1997. – № 2.– С.36-40.
- Сулятинський М.** Особливості трансформації загальнокультурної традиції в драматичних поемах Лесі Українки //Дивослово. – 2000. – № 11. – С. 4-6.
- Українка Леся //Енциклопедія українознавства. Т. 9. – Львів, 2000. – С. 3329-3332.
- Українка Леся // Новий довідник: Українська мова та література. - К: ТОВ "Казка", 2005. - С. 647, 676-684.
- Українка Леся //Провідники духовності в Україні: Довідник /За ред. І.Ф. Кураса. - К: Вища шк., 2003. - С. 327-329.
- Українка Леся // Універсальний довідник старшокласника, абітурієнта, студента: Довід. видання. - К: Видавнича компанія "Воля", 2004. - С. 272.
- Филипович П.** Образ Прометея в творах Лесі Українки //Дивослово. – 1996.- № 2. – С. 11.
- Франко І.** Леся Українка //Критичні статті з укр.літ-ри. 10 кл.. – Тернопіль: Підручн.і посібники, 1998. – С. 42-45.
- Хилюк М.** Цвіт душі мого народу: Фольклор і міфологія поліщуків у драмі-феєрії Лесі Українки //Дивослово. – 2004. – № 11. – С.43-45.
- Хмілецька С.** Тести за творчістю Лесі Українки // Дивослово – 2006. – № 2. – С.14.
- Хороб С.** Неоромантизм Лесі Українки в контексті західно-Європейської модерної драми //Заруб. література. – 2001. - № 6. – С. 26-31.

Хороб С. Фольклорно-міфологічна основа драм «Легенда» Станіслава Вислянського і «Лісова пісня» Лесі Українки // Заруб. література. – 2002. – № 2. – С. 33-38.

Якименко М. Стежками Лесі Українки //Голос України. – 2004. – 9 жовтня. – С.7.

Якименко М. Там, де Леся проводжала кораблики: 25 лютого – день народження Л. Українки //Голос України. – 2005. – 26 лютого. – С. 6.

Януш О. Леся Українка в Криму //Дивослово. – 1994. – № 10-11. – С. 60-62.

Методичні розробки та сценарії

Горик Н. Тематичні розробки уроків з української літератури (10 клас): Лірика Лесі Українки, „Лісова пісня”, „Бояриня” //Дивослова. – 1999. – № 2. – С. 27-38.

Назаренко О. До Лесі по науку любові: Урок-диспут за інтимною лірикою поетеси //Дивослово. – 2006. – № 7. – С. 13.

Ярцева Т.О. Леся Українка й Антон Чехов. Театр і письменники. Проблема боротьби за вільне, красиве, духовно багате життя людини проти дрібновласницької захланності, бездуховності (Мавка, Лукаш). Пошуки щастя у п'єсі "Вишневий сад": Інтегрований урок. 10 клас // Зарубіжна літ-ра в школах України. – 2005. – № 19. – С. 14-16.